

Koeru Keskkool

JUTA RUNDU ELULUGU

Uurimistöö

Autor: Joanna Jürgensohn, 11. klass

Juhendaja: õp Reet Aule

Koeru 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. LAPSEPÕLV	6
2. HARIDUSTEE	9
2.1. Kilti põhikool	9
2.2. Väike-Maarja keskkool.....	9
2.3. Tallinna Õpetajate Seminar	10
2.4. Enesetäiendamise	12
3. ELUKUTSE	14
3.1. Ameti valimine	14
3.2. Kooli lõpetamine ja töö algus	14
3.3. Vastuvõtt Koeru keskkoolis.....	15
3.4. Töö Koeru keskkoolis.....	15
3.4.1. Kolleegid	16
3.4.2. Klassijuhataja	18
3.4.3. Juhtimine ja inspekteerimine.....	19
3.4.4. Õpetaja lisatöö.....	20
3.4.5. Ringijuht.....	21
3.5. Töö Väinjärve algkoolis.....	22
4. FOLKLOORIALANE TEGEVUS.....	24
4.1. Folkloori kogumine.....	24
5. KOKKUPUUTED LUULETAJA KALJU LEPIKU JA TEMA PEREGA.....	26
5.1. Kohtumised Eestis	26
5.2. Külaskäigud Rootsi.....	27
5.3. Luulevõistlused.....	28
6. LOOMING	29
7. LAPSED JA LAPSELAPSED	31
7.1. Lapsed.....	31
7.2. Lapselapsed.....	32
8. KAASTEELISTE MEENUTUSED	33

8.1. Lähedased	33
8.2. Kolleegid, endised õpilased ja koostööd teinud inimesed	36
9. TUNNUSTUSED	42
KOKKUVÕTE	43
KASUTATUD MATERJALID.....	45
LISA 1. KÜSITLUSLEHT LÄHEDASTELE	46
LISA 2. KÜSITLUSLEHT KOLLEEGIDELE JA ÕPILASTELE	47
LISA 3. PILDID JUTA RUNDUST.....	48
LISA 4. PILDID JUTA PEREST	49
LISA 5. KOOLITUSE SEMUD JA SELLID TUNNISTUS	50
LISA 6. ARVUTIKASUTAMISE OMANDAMISE TUNNISTUS.....	52
LISA 7. LEPIKUTE PEREGA KOHTUMAS	53

SISSEJUHATUS

Meie vallas elab palju huvitava ja kogemusterikka elulooga austust väärivaid inimesi. Üks nendest on Juta Rundu, kelle valdav osa elust ja tööaastad on möödunud Koerus ning kelle panus Koeru vallas on märkimisväärne.

Minu uurimistöö teema on „Juta Rundu elulugu“. Töö eesmärgiks oli kirja panna Juta Rundu elukäik. Otsustasin valida selle teema, sest Juta Rundust polnud keegi varem uurimistööd teinud. Kui mulle see ettepanek tehti, hakkas mind huvitama, kes ta on ning mida ta oma elu jooksul Koeru vallas teha on jõudnud.

Uurimistöö käigus lugesin Juta Rundu enda kirjutatud käsikirjalisi mälestusi, tutvusin tema raamatutega „Kalju Lepik ja Koeru“, „Kirjanduslooline Koeru“, „Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele“ ja intervjuueerisin teda ning temaga seotud inimesi: lapsi, lapselapsi, endisi kolleege, õpilasi jt.

Tööd aitavad ilmetada fotod Juta Rundust, tema perest, koolitustest ja üritustest.

Uurimistöö tegemine sujus takistusteta. Kuigi mul tuli esimest korda suhelda nii vana inimesega, sain ma ainult positiivseid elamusi ja kogemusi, sest ma pole varem näinud nii vastutulelikku ning mõistvat eakat inimest. Mind üllatas, et ta hoiab ennast maailmaga kursis ka tehnika valdkonnas ning oskab käsitseda arvutit. Imestasin ka selle üle, kui palju ja täpselt ta oma elust mäletab.

Uurimistöö koosneb üheksast peatükist, milles käsitlen järgmisi teemasid: Juta Rundu vanemad ja õde, lapsepõlv Kiltsis, haridustee, õpetajatöö Koeru koolis ja Väinjärve algkoolis, folkloorialane tegevus, kokkupuuted Kalju Lepiku ja tema perega, looming, lapsed ja lapselapsed, kaasteeliste meenutused, tunnustused.

Sain teada, et sellise uurimise koostamine on küllaltki vaevarikas ja aeganõudev töö. Vaatamata sellele olen tänulik, sest see andis mulle võimaluse tutvuda nii armsa eaka

inimesega, kellest ma muidu poleks midagi teadnud. Samuti sain kogemusi, kuidas uurimistööd teha.

1. LAPSEPÕLV

Tema isa Gustav Karuks (1882 – 1984) oli pottseppmeister, kes oli pärit Koeru kihelkonnast Lahu külast. Ta isa peres oli 3 õde ja 2 venda, tema kõige vanem neist poisslastest (Joonis 1). Õppis Lahu koolis, peale Lahu kooli läks Koeru kingsepaks õppima. Mõnda aega oli Koerus ning siis käis mõisast mõisa ja temast sai hinnatud sepp Virumaal. (Rundu, 2014)

Joonis 1. Jutta vanemad ja õde Vaike (Erakogust)

Tema ema Hilda-Kristine (neiuna Ots) Karuks (1893 – 1986) pärines Vao valla Sootaguse küla Otsa talu paljulapselisest perest (10 last), kellest tema oli kõige noorem. Õppis kohalikus külakoolis. (Rundu, 2014)

Tema õde Vaike Karuks (1922 – 2009) oli temast 9 aastat vanem. Vaike õppis Kiltsi algkoolis ning lõpetas selle, matemaatika oli üsna tugev külge ning samuti oli tal ilus käekiri. Õde lõpetas Väike-Maarja keskkooli ning läks Rohupoe apteeki tööle. Ta on ise Jutale öelnud, et kõige parem elu oli tal Väike-Maarjas, seal oli ta kuni aastani 1941, peale seda kolis Tallinnasse. (Rundu, 2014)

Jutta Rundu (neiupõlvenimega Ka(a)ruks) on sündinud 16. märtsil 1931. aastal kell 10 õhtul Virumaal Vao vallas (praeguses Väike-Maarja vallas) Sootaguse külas käsitöölise perekonnas teise lapsena. Abiellus 14. veebruaril 1959. aastal Voldemar Runduga (Lisa 4). (Rundu, 2014)

Eesnime on Juta saanud oma tollal 9-aastaselt õelt Vaikelt, kes nõudis oma valikut kategooriliselt, väites seda siis, kui ta kuulis juttu Enda järve kohta. (Rundu, 2004)

Enne seda, kui Juta oli üheaastaseks saanud, asus nende pere elama Kiltsi alevikku, kus möödus ta lapsepõlv ja noorus. See oli väike, kuid elava tegevusega ja küllaltki rahvarohke maakoht: raudteejaam, 6 kauplust, pagari- ja kudumistöökoda, postkontor, turg, meierei, Golobovi lauatehas. Reisirongide ja selle ümbrus oli piinlikult korras ja puhas. Juta on öelnud: „Sellist Kiltsit enam ei ole, just aleviku keskus on kole: räämas, kohati võsastunud, kokkukukkunud majade „skeletid“ jubedad.“ Iga kord kui Juta sealt läbi sõidab, tahab ta justkui silmad kinni pigistada, et mitte seda koledust näha. (Rundu, 2004)

Juta elas aleviku pikima (u. kilomeetripikkuse) tänava lõpus (Liiduri tee 26), kus asus Ida Paarusele kuuluv hoonete kompleks, mis koosnes kahest suurest ja väiksemast elumajast ning paljudest majandushoonetest. Hoovimaja kahest elukorterist suuremas elas nende 4-liikmeline pere. Alguses oli ta ema kodune, kuid hiljem töötas Kiltsi lauatehases. (Rundu, 2004)

Lapsena oli Jutal küllaltki huvitav elu: mängukaaslasi oli palju (suure maja üürnike ja pererahva lapsed). Suurde õuna- ja marjaaeda kutsuti neid ikka kaasa ja kui meevurri ringi aeti, said kõik kärjetükke lutsida. Vahel tuli aidata ka muidugi mõne töö juures: marju korjata, teeäärt pühkida, ohakaid torkida jms. Mängumaid oli palju: mitu siseõue, mitu väiksemat lilleaeda, mets ja põllud hoonete taga. Kuigi ta vanemad olid vaid üürilised, ei tundnud ta seal ennast võõrana. Talle jäi see kahekümneks aastaks koduks ning on ta mälestuses üks armas koht. Neid hooneid, kus ta väiksena mängimas käis, pole enam, on vaid varemed ja võsastunud ümbrus, kuid mõttes ja sageli ka unenägudes näeb ta kõike seal olnut detailselt. (Rundu, 2004)

Kui Juta ema lauavabrikusse tööle läks, oli ta sageli tema töö juures. Kiltsi lauavabrik asus suurel maa-alal raudtee ääres, peaaegu jaamahoone vastas; suured palgivirnad jäid kiviäärsele alale ja mitmesuguses suuruses ning kõrguses lauavirnad teisele poole tehasehooneid veelgi suuremale platsile. Talle meeldis seal rullikutega sõita, pöörangutes neid õigetele rööbastele keerata, jalgadega hoogu anda ja siis vabakäigul väikesest tõusust alla vuhiseda. Tema arust oli huvitav jälgida, kuidas kõrged ahjuüksed kuumust välja pahvatades avanesid ja sealt juba jahtunult nii ümmargusi kui ka poolümmargusi värviliste triipudega nn

harjapäid alustel välja toodi. Vabrikus valmistati ka mitmesuguses pikkuses ja jämeduses puust „makarone“. Vabrik oli tähtsaim tööandja alevikus ja kui see 1939. a. maha põles, oli see suur kaotus kohalikule rahvale. Midagi seal veel küll taastati ja töö jätkus kuidagi ka Nõukogude ja Saksa okupatsiooni aastatel, aga mitte enam sellises ulatuses. (Rundu, 2004)

Mänguasjadest olid tal aukohal linnatädi pool kingitud suur nukk Leili, kellel olid ilusad juuksed ja ripsmed ning kes pani ise silmi kinni ja lahti. Veel olid tal erinevas suuruses ja erinevaid hääli tegevad savist piilud, mida isa ostis talle Väike-Maarja laatadelt ja väljanäitustelt, suupilli ja väikse ksülofoni puuhaamrikestega. Rohkem oli omavalmistatud mänguasju. Õues kodu või keksu mängides kasutasid nad sageli ilusaid klaasi- ja portselanitükke, mida nn klaasihunnikust suure jääkeldri taga põõsaste vahel ka otsimas käidi. (Rundu, 2004)

Raamatuid, mis tol ajal olid kallid, osteti Juta koju vähe. Kuid ta õde oli suur lugeja ning laenutas kooliajal raamatuid Väike-Maarja ja Kiltsi raamatukogust. Vahel ka raamatuid kingiti (raamat oli väga hinnaline kingitus sel ajal) ja nii jõudis Jutagi raamatuteni. Lisaks raamatutele, mida ta luges, käis neil kodus ka Päevaleht, kust loeti ilmuvaid järjejutte, mis välja lõigati ja rullidesse riiulile seisma pandi. Ta mäletab neist üht lugu Laanekotkast ja Saksa ajal Eesti Sõnas ilmunud Ain Kalmuse romaani „Soolased tuuled“, mille peategelasele Jürnale väga kaasa elati ning põnevusega oodati ja naabritega mõtteid vahetati. Õde ostis talle ajakirja Laste Rõõm, mida ta väga usinalt luges. Talle kingiti või osteti ka pildiraamatuid, millest üks J. Oro „Väikese Jässi imelik õhusõit“ on tal algusest lõpuni peas. (Rundu, 2004)

Toiduainetega oli raskusi, markade eest ei saanud poest suurt midagi. Õitses vahetuskaubandus: Saksa sõdurite käest saadi munade, peki ja või eest häid konserve, kompvekke ja sahhariini, ka siidsukki ja -rätikuid. Jutal kasvatati kodus ainult kanu ja ta mäletab, kuidas nad koos naabrinaisega läksid oma munakorvidega sõjaväehaiglasse, sest olid kuulnud, et sealt saab munade vastu suhkrut. Kahjuks olid nad hiljaks jäänud, sest sinna oli juba väga palju mune viidud, sest suhkru defitsiit oli suur. Nad pidid markadega leppima. Nende pere sai toidukraami taludest, kus nad käisid emaga abis rukist ja nisu sidumas ning kartuleid võtmas, töö eest said nad piima, liha ja jahu. Ta isale maksti pottsepatöö eest enamasti natuuras. Juurvilju kasvasid nad aiamaal ning metsast korjasid seeni ja marju. Kõigest oli puudus, aga kuidagi said nad ikka ära elatud. (Rundu, 2004)

2. HARIDUSTEE

2.1. Kilti põhikool

Juta on kirjeldanud Kilti kooli nii: „17. juunil 1946. aastal lõpetasin Kilti seitsmeklassilise kooli üsna hea tunnistusega ning mulle kingiti mälestuseks samal aastal ilmunud K. E. Söödi „Valitud luuletused“ (Joonis 2). Lõpuõhtu oli tore: laud oli kaetud lossi meiereipoolsesse nurgaklassi, minu pinginaabri Valve pagaritest vanemad olid küpsetanud rabarberikooke, igaüks meist oli viinud vähemalt supilusikatäie suhkrut, sest nagu öeldi, sahhariniga kooki ei saa küpsetada, mõni sai siiski veidi rohkem tuua. Endli vanem vend tegi lõõtsaga muusikat, saalis mängisime ja tantsime, vestlesime õpetajatega ning käisime südaööl pargis krahvipreili koera haul vaime välja kutsumas“. (Rundu, 2004)

Joonis 2. Juta (1. reas vasakult esimene) Kilti põhikoolis (Erakogust, 1940)

2.2. Väike-Maarja keskkool

Juta tahtis tingimata edasi õppida, teades, et majanduslikke võimalusi oli tal vähe. Ta tahtis õpetajaks saada. Tal on säilinud kirjand „Unistasin“, milles ta kõnnib õpetajana Härjapea kooli poole. Kuna Rakvere Seminaril internaati ei olnud, siis tuli linnas ise korter leida. Kahjuks polnud tal Rakveres ühtki sugulast ega tuttavat ning keegi tema klassist ei kavatsenud sinna õppima minna, et koos korterit leida. Samuti teadis ta koduste nappe rahalisi võimalusi tema koolitamiseks. (Rundu, 2004)

Sügisel jätkas ta õpinguid lähimas keskkoolis. Väike-Maarja oli talle teada-tuntud koht varasest lapseeast peale, sealses keskkoolis oli õppinud tema õde ja sellest koolist on kuuldavasti alati hästi räägitud. Paraku juhtus nii, et ta ei saanud sealgi internaati, iga päev aga kaheksa kilomeetrit kooli ja koju tagasi jalgsi käia polnud samuti mõeldav. Õnneks sai Juta paari tüdrukuga toa ühes peres Kaarmal. Paar korda nädalas käidi ikka kodus mitmesugustel majanduslikel põhjustel. (Rundu, 2004)

Väike-Maarja keskkoolis oli sel õppeaastal kolm kaheksandat klassi: A, B ja C. Kaheksanda C klassijuhatajaks oli Inno Aaret, seal klassis oli koos Jutaga 19 õpilast: 12 tütarlast ja 7 noormeest, nii oma kui teistest koolidest tulijaid. Tema oli Kiltisist ainukesena. Mida paralleelklasside komplekteerimisel oli arvestatud, jäi saladuseks. Kuna ta õppis seal ainult ühe aasta, siis ei jõudnudki ta eriti koduneda koolis ega klassikaaslasi lähemalt tundma õppida. Kaks neist seal klassis õppinud inimestest on oma nime tuntuks teinud: estoonline Kalju Karask ja skulptor Georgi Markelov. Õpetajatest on talle rohkem meelde jäänud vene keelt õpetanud Märt Meos, kes kõik palad, mis seda vähegi võimaldasid, laskis klassi ees dramatiseerides ette kanda. See oli täitsa huvitav ja õpilasi loovalt aktiveeriv meetod. Jutale täiesti uueks õppeaineks oli ladina keel. Oli haruldane, et sel ajal ühes maakeskkoolis üldse kolme võõrkeelt, vene, saksa, ladina ja eriti seda viimast, õpetati. Ladina keelt õpetas Väike-Maarja keskkoolis õpetaja Kivistu. Meelde on jäänud mõned sõnad, nagu nt „silva“ (mets) ja „puella“ (tütarlaps). Selle aastaga kahjuks ladina keelega kokkupuude piirdus. Juta lõpetas üsna neutraalsete tunnetega kevadel 8. klassi, teadmata, et sügisel ta sinna ei naase. (Rundu, 2004)

2.3. Tallinna Õpetajate Seminar

Suvel teada saanud, et Tallinna Õpetajate Seminar on muudetud instituudiks ning sügisel võetakse 8. klassi lõpetanuid II kursusele juurde, asus ta pikemalt mõtlemata vanemaid veenma, rõhudes soodsatele tingimustele Tallinnas: makstakse stipendiumit, internaat on peaaegu tasuta; Nõmmel elavad tädi ja õe pere, kelle poole saab abi vajades pöörduda. Rõõmuga tõi ta vajalikud dokumendid Väike-Maarjast ära ning pole seda kunagi kahetsenud. Ta sõitis üksinda Tallinna ning viis oma avalduse ja tunnistuse Narva maanteel asuvasse linna kooli. Rõõm oli suur ja majanduslikele raskustele sel hetkel ta ei mõelnud aastatel 1947 – 1952, õppis ta Tallinna Õpetajate Instituudis (TÕI-s). (Rundu, 2004)

Esimestel nädalatel ööbiti võimlas, madrats madratsi kõrval põrandal, isiklikku „varandust“ sai lattu hoiule anda. Peaaegu üle tänava (Narva mnt. 46) asuva internaadihoone remont oli lõpetamisel. Sugulaste juurde ööbima ta ei läinud kartuses, et hiljem võib-olla ei saagi kohta ühiselamusse. Äkki puhkes paanika: duširuumi seintel jalutasid täid. Kõik seal olnud kihutati täisauna, polnud aega nii suurt rahvahulka ükshaaval läbi otsima hakata. Ruumid ja madratsid desinfitseeriti. Mõne aja pärast pääseti ühiselamusse tagasi, kus tubade erinev suurus määras elanike arvu. Tuba number neli kõige suuremate hulka õnneks ei kuulunud, nad olid seal kuue või seitsmekesi. Raudvoodid madratsitega, laud keset tuba, toole ja öökappe kasutati kahe peale, kardinaga eraldatud seinakappi kõik rõivad ei mahtunud. Pottahju köeti ise niiskete turbapätsidega ja otsiti kuuris suurest hunnikust ikka kuivemaid tükke. Veidi anti ka puust süütematerjali. Kahe korruse peale oli üks köök suure pliidiga, mille plaat oli õhtuti panne ja potte täis, omapäi jäetud pottidel oli kombeks pliidiääre poole liikuda . aastate jooksul siiski olud paranesid, toakaaslased jäid enamikus samaks, koduneti ja püüti ise oma tuba ilusamaks ja hubasemaks muuta. Tubade korda ja väljanägemist hakati kontrollima, pandi hindeid, mida arvestati ka elanike nõudmiste-soovide täitmisel. (Rundu, 2004)

I – IV kursusel õpetavate ainete, õppemeetodite ja teadmiste kontrollimis-hindamisvõtete kasutamisel, võrreldes keskkooli VII – XI klassi õppekavadega, suuri erinevusi vist ei olnud, vähemalt põhiainetes. Õpinguraamatud nende kätte ei jäänud, mingeid kursuse lõpetamise tunnistusi ka ei antud. Isiksuseomadustelt ja pedagoogivõimetelt erinevaid õpetajaid-lektoreid vaheldus sel perioodil sageli. Särava ja energilise Natalia Pentre vene keele tundidest on tal meeles, kuidas Natalia mõne raskevõitu grammatikatunni lõpul lauale toetudes ilmekate žestide saatel lõbusaid anekdoote vene keeles rääkis. Jutale ei jää tavaliselt kuulnud naljalood meelde ning kui on vahel vaja olnud tal neid rääkida, on ta päästnud end mõne Pentre looga, need ei unune. Meeldiva suhtumisega õpilastesse, kena ja alati hoolitsetud välimusega ajalooõpetaja Tiia Tint ei istunud kunagi laua taha, ei kasutanud mingeid märkmeid. Liikudes klassi ees kaardi juures, kirjutas ta loengu käigus nagu muuseas tahvlile aastaarve, isiku- ja kohanimed. Ta rääkis huvitavalt ning teda oli hea kuulata ning märkmeid teha ka Jutal. Kuigi loodusteaduslikud õppeained ei ole temas kahjuks kunagi sügavat huvi äratanud, siis tuli talle meelde Kadrioru pargis jalutades, kuidas bioloog Villem Voore neid tookord Kadrioru õppematkale viis ja kuidas nad sealses väikeses veekogus tähelepanelikult tillukesi vee-elanikke uurisid. Lugupidamisega meenutab ta veel paljusid. Lühemat aega töötas instituudis ja oli direktorgi professor Kristjan Kure, kes on meelde jäänud omapärase

habemega ning marrismi ideede kuulutajana. Ta mäletab, et kord jõululaupäevaõhtul tuli professor ühiselamusse sealset eluolu vaatama. Köök oli rahvast täis, ta seisis uksele, vaatas ja vestles üsna sõbralikult. Nende toas, mis oli teistest eraldi köögi taga, tähistas jõule väike kuusk, oli põhjust karta, aga õnneks ta nende tuppa ei tulnud. (Rundu, 2004)

IV kursuse lõpul tuli valida eriala ning ta otsustas emakeele ja kirjanduse õpetajaks pürgida. Miks, ei oska ta siiani päris täpselt öelda. Saksa keelt oli ta III – VIII klassini mingil määral õppinud ja hinnete järgi isegi edukas olnud, need tunnid olid talle alati meeldinud, kuid kahjuks instituudi II kursusele tulles ei mahtunud ta saksa keele rühma. Juta määrati inglise keele rühma, mis polnud algajaile. (Rundu, 2004)

2.4. Enesetäiendamine

Vabariiklik Õpetajate Täiendusinstituut (VÕT) korraldas õpetajatele kohustuslikke pikemaids (3-4 nädalat juulikuus Värskas) ja lühemaids (Tallinnas) erialaseids täienduskursusis. Eeltööna oli vaja kaasa võtta 1-2 kursusetööd, mida vahel alles kohapeal loengutest vabal ajal lõpetati. Kursuste lõpul tuli sooritada arvestused, lisaks erialaainetele ka pedagoogikas ja psühholoogias. Ei olnud kerge pere juurest nii pikka aega eemal viibida, aga raskustest hoolimata mõjusid need päevad ka vaimu värskendavalt ja hingejõudu turgutavalt: lävimine kolleegidega Eestimaa eri paigust, töökogemuste vahetamine, mitmesuguste kooli- ja eluolu probleemide võrdlusvõimalus. Oli häid lektoreid, kelle loengutest oli alati midagi meelde jätta, kes suutsid kuulajat kaasa mõtlema panna. Eriti meeldisid talle Leo Villandi sügavasisulised sugestiiivsed loengud (kirjandusõpetus kultuuriõpetuse osana; ohumärgid meie keelele; ajatajust ja rahva mälust jpm). Sõbralik, alati hoolitsev ja kursuslasi moraalselt toetav kursuse juhataja, eesti keele metoodik Viivi Rukki pälvis kõigi lugupidamise. (Rundu, 2004)

Juta Rundu osales Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskuses Tallinnas Eesti Õpilasringide Seltsi SEMUD (Lisa 5) poolt korraldatud kursusel ELUKESTE V ÕPE aastatel 2006 – 2011. Kursuse juhendajaks oli Juta Jõgi. Ta osavõttu toetas Koeru Haridus- ja Kultuuriselts, tasudes sõidukulud. (Rundu, 2015)

Nendel kursustel käisid enamasti koos õpiringide juhids üle Eesti. Tavaliselt kestsids need kolm päeva. (Rundu, 2015)

Eesti Õpiringide Seltsi Semud andis välja ka nn traatlehti, kus olid kirjas seltsis osalenute lood. Nad pidid aru andma ringide tegevusest ning iga kord ühe loo juurde andma. Need lood avaldati Eesti Õpiringide Seltsi Semud nn traatlehes, kus oli iga osaleja lugu sees. Juta on avaldanud seal traatlehes rahvapärimuse lugusid nagu näiteks kirjeldanud Folklooriuurimisringi tegevust ja tegemisi, kirjutanud Roopi Hallimäest, lood „Elevant Puhmu küla vahel“ ja „Kui Puhmu külas undas rehepeksumasin.“ lisaks veel folkloori uurimisest lood „Vanaema õpetusi“, „Rahaaugusõnad“ ja „Udeva mõisahärra“. Lisaks Jutale on Malle Last ja Herbert Last ka sinna lugusid kirjutanud ning loenguid pidanud. (Rundu, 2015)

Eesti Õpilasingide Seltsi Semud brošüüri tunnuslause on „Meie ei õpi kuni elame, vaid elame kui õpime“. Jutale meeldis väga seal käia, sest loengud olid huvitavad ja lektorid kõrgel tasemel. (Rundu, 2015)

Juta käis 2001. aastal ka veel giidide koolis rääkimas noortele rahvapärimusest. Seda juhendas Helvi Kerem, kellel on selle töö kogemusi. Juta oli seal (Joonis 3) koos Reet Aulega. (Rundu, 2015)

Joonis 3. Giidide koolis Jänedal (Erakogust, 2001)

3. ELUKUTSE

3.1. Ameti valimine

Raamatute lugemine ja jutustamine oli talle juba algkoolis meeldinud, õigekirjareeglite järgimine ja kirjandite kirjutamine raskusi ei valmistanud. Eriala valides mõtles ta, et kirjandus ja keeleõpetus toetavad teineteist õpetamisprotsessis, et sõnakunst aitab keeletunde huvitavamaks muuta. V ja VI kursusel pidasid erialaseid loenguid oma aineala väga hästi tundvad ning oskuslikult ja huvitavalt oma teadmisi edasi andvad õppejõud August Raielo (eesti kirjandus) ning paljude eesti keele õpikute ja käsiraamatute autor dotsent Johannes Valgma (eesti keel), kellega oli ta tuttavaks saanud ka juba eelmistel kursustel – legendaarsed, üliõpilaste poolt tollal väga austatud ja armastatud õppejõud, kes olid pedagoogidena alustanud juba Eesti iseseisvusajal, seda vaimu endas säilitanud ja kuidagi, mitte küll otsesõnu, andsid nad eesti keelt ja kirjandust õpetades edasi ka eesti rahvuslikku meelt. Väljendeid „Raielo tegi nii ...“ või „Valgma ütles nii ...“ võib tema põlvkonna pedagoogide suust praegugi kuulda. (Rundu, 2004)

3.2. Kooli lõpetamine ja töö algus

30. juunil 1952. aastal lõpetas ta Tallinna Õpetajate Instituudi eesti keele ja kirjanduse erialal ning riikliku eksamikomisjoni otsusega omistati talle 7-aastase kooli ja keskkooli V – VII klassi eesti keele ja kirjanduse õpetaja kvalifikatsioon. Ta sai lõpetamata kõrgema hariduse, mida tollal nii nimetati. Oli juba teada, et sügisest muutub õpetajate instituut pedagoogiliseks instituudiks, hakkab ette valmistama keskkooliõpetajaid, andes kõrghariduse. Talle ja temaga koos lõpetanud s.t. sel kevadel instituudi lõpetanutele, kohe sealsamas õpingute jätkamist ei võimaldatud. Nad pidid minema tööle, sest õpetajate vajadus oli suur. Nad olid saanud just riikliku stipendiumi ja olid kohustatud vähemalt kolmeks aastaks tööle minema. Toimus suunamine ja nad said maakondi valida. Juta avaldas soovi töötada Järvamaal. Ta ei teadnud selle maakonna eluolust suurt midagi, kuid kodukanti ta ka pelgas, seepärast valiski ta naabermaakonna. Alguses teatati, et ta töökohaks saab Purdi, kuid Paide haridusosakonda dokumente viies selgus, et hoopis Koigi kool. Kui ta mõne aja pärast Koiki helistas, ütles direktor lühidalt, et teda on määratud Koeru, lisades veel, et ärgu ta pahandagu, see olevat neist kolmest kohast parim. Tundmata nimetatud koole, ei saa ta neid omavahel võrrelda, kuid

tema jaoks oli Koeru kindlasti parim valik, juba läheduse pärast ta kodule. Ta ei kujuta ette, kuidas ta tollaseid olusid arvestades Purdist või Koigist Kiltsi oleks käinud. (Rundu, 2004)

3.3. Vastuvõtt Koeru keskkoolis

Oli üks varahommik augustikuu alguses, kui ta üksinda alustas jalgsimatka Koeru (Lisa 3), kus ta polnud varem käinud. Paari kilomeetri ulatuses Ilmandust Pikeveresse sai ta jalgu puhata ühel tuttavalt piimavankril, Varangu mõis oli viimane tuntud koht, sealt edasi oli kõik võõras ja huvipakkuv. Kapu ristteele jõudes mõtles ta, et Koeru peaks juba ometi paistma. Maantee ääres istutasid mehed parajasti puid, neilt sai ta teada, et ainult 1,5 km ongi veel astuda. Isa oli talle teed juhatades öelnud, et alevikus ristteele jõudes tuleb pöörata paremale, ta oli ka kõrtsi maininud. Möödunud meiereist, jõudiski ta ristteele ja pikemalt mõtlemata pööras ta paremale ning marssis vapralt edasi. Alevik hakkas juba peagi lõppema, parki ja mõisa ei paistnud aga kuskilt. Üks vastutulev talumees juhatas teda kõrvalteid pidi tagasi otse Paide teele välja ning varsti paistiski Aruküla mõis. Koolidirektorit küll kohal ei olnud, kuid koolitädi oli väga sõbralik, kutsus ta tuppa, et võileiba ja kohvi pakkuda, kuid ajapuudusele viidates tänas ta teda ja ruttas õppealajuhataja Anna Juure poole. (Rundu, 2004)

Proua Juur võttis teda, võhivõõrast, vastu kui kaugelt tulnud noort kallist sugulast. Ta toimetas oma aias, peas ilus valge laiaääreline kübar. „Ei mingit tööjuttu enne, kui oled lõunat söönud“ täpselt nii olevat ta öelnud. Juta istus kuulekalt elutoas klaveri kõrval ja ootas, kuni Anna kõrvaltoas lauda kattis. Pärast kolmekäigulist lõunat rääkisid nad koolist ja tundidest ning käisid vaatamas tuba Eichhorni majas Põllu tänaval, tema esimest eluaset Koerus. Tagasiteel oli ta äsjaste meeldivate muljete kütkes, tundmata väsimust. Ta mõtles, et tal on vist tõesti töökohaga vedanud – inimesed olid väga sõbralikud. (Rundu, 2004)

3.4. Töö Koeru keskkoolis

1. septembrist 1952 sai temast Koeru 7-klassilise kooli emakeeleõpetaja (Joonis 4). Koeru kooli jäi ta järgnevaks 40 aastaks, üle poole sellest ajast (uue koolimaja valmimiseni) töötas ta Aruküla mõisas. Vastavalt kooli laienemisele (1961. aastast 8-klassiline kool, 1975. aastast keskkool) toimus muutusi ka õpetajate töös, tema jäi emakeeleõpetajaks. 1957. aastal lõpetas ta kaugõppe teel Tallinna Eduard Vilde nimelise Pedagoogilise Instituudi, omandades keskkooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutse. (Rundu, 2004)

1992. aastal otsustas ta pensionile jääda. Samal päeval, kui hüvastijätku kolleegidega korraldati, ootas teda ees juba uus tööpakkumine. (Rundu, 2004)

Joonis 4. Jutta Koeru keskkoolis (Erakogust, 1955)

3.4.1. Kolleegid

Tema esimesel tööaastal oli Koeru koolis 14 õpetajat, pooltel neist juba iseseisvusajal omandatud pedagoogiline haridus ja ka tollane töökogemus: Valdur Villand (1928 – 1947 Koeru kooli direktor), Anna Juur (1920. aastast Koerus õpetaja; õppealajuhataja), Evald Lindsalu (1947. aastast direktor), Linda Lindsau, Lille Reinik, Linda Jaagusoo, Alma Sepp (TÜ haridusega ajalooõpetaja, pagendatud ideoloogilistel põhjustel 1950. aastal Türi Gümnaasiumist Koeru), Hilja Aur – Reidma. Pärast sõda olid siin pedagoogitööd alustanud Linda Heinsoo ja Efrosinia Siidoja, Hilja Reidma olid sama aasta (1952) kevadel lõpetanud Rakvere Õpetajate Seminari kaugõppe teel. Kolmandat aastat töötas vanempioneerijuhina Meida Arumäe, kellele Koeru kool oli olnud esimene töökoht pärast Rakvere Seminari lõpetamist. Uustulnukaid oli sel sügisel kolm: Ruth Kruusamäe (varem töötanud õpetajana), TÕI äsja lõpetanud ajaloo- ja kehalise kasvatuse õpetaja Niina Kivimäe ning tema. Need vanuse, hariduse, elukogemuse ja saatuse poolest küllaltki erinevad inimesed moodustasid ometi toreda ühtehoidva kollektiivi, kus ühistöö ja vastastikune abistamine olid iseenesest mõistetav, koos taluti tolele ajale iseloomulikke pealesunnituid „uusi õppemeetodeid“ ja ühiskondlikke ülesandeid, püüti õpilastele anda parimat, mida olud, nõuded, õppevahendid ja oskused võimaldasid. Selles ühistöös olid olulised kaasaaitajad: koolitädi Emilie Lekk, kelle

tuppa võis alati joosta naelu, tange, haamrit, kääre, niiti-nõela jms paluma nii õpetaja kui õpilane, kokatädi Ella Talves, kes tolleaegsete kesiste võimaluste juures häid toite valmistas; siiani meenutab ta Ella menüüdest eriti maitsvaid silguvorme ja kisselli pruunistatud makaronidega. Ellal olid kaasasündinud pedagoogilised võimed, mis avaldusid söögitoas ja köögis lastega suheldes, õpetajatele oli ta vajalik õmblejana. Kooli sekretär-arveametnikuna töötas Meta Ormus. Põlise koerulasena tundis ta ümbrust ja inimesi hästi ning aitas vajaduse korral uustulnukal selles orienteeruda. Teda võis julgesti tülitada ka selliste küsimuste ja soovidega millega direktori poole alati ei tihatud pöörduda (palgaarvestus, defitsiitne kopeerpaber jms). (Rundu, 2004)

Kõik nad mahtusid kantseleisse: direktor ja arveametnik jagasid ühist kirjutuslauda, õpetajatel olid kindlad kohad ümber pika ja laia laua, mille otsa asus õppealajuhataja väiksem laud, selle taga istudes oli tal neist kõigist hea ülevaade. Mainimata ei või jätta ka üsna suurt ja mugavat punast nahkdiivanit, mõisahärra pärandust, millel Liile Reinik suutis isegi kümne vahetunniminuti jooksul uinaku teha ning taas erksa ja puhanuna tundi minna. (Rundu, 2004)

Koos tehti tööd ja koos osati ka pingeid maandada ning lõbutseda. Oli tavaks saanud, et sünnipäevalapsele koos külla minnakse. Anna Juure sünnipäevale 2. mail mindi kord kostümeeritult nagu maskiballile. Tollal korraldati karnevale ka rahvamajas (enne kultuurimaja valmimist täitis mõisasaal ka seda ülesannet). Õpetajate kollektiiv võttis neist üritustest agaralt osa. Ta mäletab nende mustlaslaagrit mõisasaalis, hiljem (vist juba kultuurimajas) etteastet „Seitse vanatüdrukut“, „Malelauda“ (2 meest mängisid laval malet, teised demonstreerisid neid käike saali põrandal vastavas kostüümis), seltskonda rahvaste sõpruse peol. (Rundu, 2004)

Juta on öelnud: „Lustakaid ühiseid ettevõtmisi, mida aeg-ajalt ikka omavahel meenutame, oli nende aastate jooksul palju. Huumorimeelseid ja ettevõtlikke inimesi Koeru koolmeistrite hulgast tikutulega otsida ei tulnud, nad oskasid ka teisi nakatada, naeru ja naljaga väsimust peletada ja raskusi leevendada ning kõik see kokku tugevdas kollektiivi, mõjutas töötahet ja õppetöö tulemusi ning aitas hoida kooli head mainet.“ (Rundu, 2004)

3.4.2. Klassijuhataja

Enne õppeaasta algust pidid klassijuhatajad oma klassiruumi korda tegema. Esimestel aastatel oli põrandaid immutatud mingi vedelikuga, oli see õli, petrooleum või mingi segu, ei tea, igatahes lõhn oli alguses ebameeldiv. Hiljem hakati juba põrandaid värvima ja siis oli klassijuhataja ülesandeks poonimine. Kui oli vaja, värvisid ka õpetajad ise pinkide platsid, õpetaja lauda, mõnd kapikest või prügikasti, et klass ikka ilusam välja näeks. Ülakardinaid tegid nad marlist, värvisid (kel paremad võimalused, värvis ka teistele) ja tärgeldasid neid. Juta mäletab, et õpetaja E. Siidoja oli apteegist saanud karpe, neid värvanud ja piltidega kaunistanud ning esimesel koolipäeval oli tema 1. klassis igal õpilasel laual erinevate piltidega karp, milles lipikud numbrite ja tähtedega. Juta saigi temalt esimesi kogemusi näitlike õppevahendite valmistamisel ning tal oli hea läbisaamine Niina Kivimäe ja ta tütreaga, kellega viibiti ühes majas. (Rundu, 2004)

Esimesel tööaastal õpetas ta emakeelt ja kirjandust Vb, VI ja VIIa klassile. Vb klassile oli ta klassijuhatajaks. Need kolm klassi, eriti tema oma klassi lapsed, on hästi meelde jäänud, sest need olid ta esimesed õpilased. Klassijuhatajaks (tavaliselt V kuni VII klassini või IX klassini) oli ta kogu oma tööaja jooksul, ainult ühel aastal mitte. Ja siis tundis ta puudust, et „oma lapsi“ ei olnud. Paratamatult jäid need oma klassid lähedasemaks ja rohkem meelde talle, sest neid õppis ta paremini tundma, kuna olid ühised vestlused ja ettevõtmised, mis võimaldasid seda väljaspool ainetunde. Eriti koges ta seda ühel korral, olles klassijuhatajaks Koeru keskkooli 5. lennu samadele õpilastele IV – XI klassini. (Rundu, 2004)

Järgnev mälestuskild pärineb esimesest või teisest tööaastast: Nääripeod toimusid tavaliselt viimasel koolipäeval (28. või 29. detsembril) enne vaheajale minekut. Seekord oli lastele jagamiseks toodud vineerkastitais paberita karamellikompvekke, selliseid suhkurdatud padjakesi. Seisti kantseleis avatud kasti ümber, direktor Lindsalu ja klassijuhatajad arutasid, kuidas neid jagada ja lugeda, et kõik täpselt ühepalju saaksid. Kaaluga ei saanud: ei teatud kasti kaalu, paks suhkrukord oli põhjas, üksikutel suhkurdatud kommidel oli erinev kaal; lapsele on aga tähtis, mitu kommi ta saab, ja kui see arv ei ole kõigil ühesugune, on pahandust palju. Lõpuks tegid klassijuhatajad suure paberist torbiku, kuhu direktor tõstis väikese kühvlikesega vastavalt õpilaste arvule klassis nende tuutudesse kompvekke: näiteks esimesel korral 15 õpilast x 10 = 15 kommi; kui kõik klassid olid 10 kommi õpilase kohta kätte saanud, järgnes teine ring 15 x 3 jne. Küll aga ei mäleta mitu „ringi“ tehti ja mitu kompvekki igale

õpilasele jagus, kuid iga õpilane sai kompvekke vihikulehest keeratud topsi. Kõik olid rahul ja rõõmsad. (Rundu, 2004)

Nagu ka paljud õpetajad oli ka Juta klassijuhataja ning tegeles oma klassiga. Üheks tavaks olidki klasside kevad-suvised ekskursioonid mööda Eestimaad. 7. – 8. klassiga käidi Saare- ja Hiiumaal ning Lätis Riia-Sigulda marsruudil. Tema esimestel tööaastatel sõideti veoautodega (kasti servad kõrgendatud, allalastav puldankate), klassijuhataja turvamehena tagaservas. Ega see Lõuna-Eesti tolmatel teedel mõnus koht ei olnud, aga lapsed armastasid tollal sõidu ajal palju laulda ja neil oli lõbus. Hiljem saadi juba sovhoosidest ja kolhoosidest tehtud töö eest (metsaistutamine, kivikorjamine) busse tasuta ning veel hiljem majanditest ja autoremonditehasest (õpilastele maksti töö eest ja mõned klassid jätsid selle nn klassirahaks, mida kasutati hiljem ekskursiooniks). (Rundu, 2004)

Mitmesugused preemiareisid olid õpilastele muidugi tasuta. Hiljem sõitsid keskkooliklassid juba kaugemale Nõukogude Liidu piires: Leningradi, Moskvasse, Lvovi, Minskisse, Kiievisse jm. (Rundu, 2004)

3.4.3. Juhtimine ja inspekteerimine

Direktsioon oli nõudlik, tööplaanid tuli tähtajaks esitada, neid kontrolliti ja kinnitati; ka tunnikonspekte nõuti, algajatelt detailsemalt, nende olemasolu kontrolliti pisteliselt ja kindlasti siis, kui külastati tundi. Tunnikülastusele järgnes vestlus kas kohe pärast tundi või hiljem sama päeva jooksul. Ta mäletab direktori või õppealajuhataja poolt tunnikülastuse kohta täidetud perfokaarte, millele oli märgitud tunni teema, eesmärk, tähelepanekud ja arvamus/hinnang ning ettepanekud. Vestlus algas tavaliselt tunniandjale sõnaandmisega: „Mida ise oma tunni kohta ütlete?“ (Rundu, 2004)

Kontrolle saabus kooli sageli küll üksi, küll paarikaupa või lausa brigaadina. Käis neid pealinnast ja rajoonikeskusest; vahel oli kontrollreidile kaasatud ka teiste koolide direktoreid-õpetajaid. Muidugi neid peljati ja ärevust nad tekitasid, eriti võõrad või koolikauged inimesed, kellest kunagi ei teadnud, mida oodata. Mingeid kurioosseid lugusid tal nendega seoses ei meenu, kuid ta mäletab üht koolidirektorit (eesti filoloog), tookord kontrollbrigaadi koosseisus, kes pärast tundi omavahel heatahtlikult ütles, et ta kontrolligu ennast sõna „kangelane“ hääldamisel (III, mitte II vältes). (Rundu, 2004)

3.4.4. Õpetaja lisatöö

Tema esimestel tööaastatel tuli õpetajatel täita mitmesuguseid ühiskondlikke ülesandeid, millest ei saanud keelduda. Eriti piinlik oli rändkino puhul enne filmi algust esineda „lektorina“, s.t lugeda ette mitmesugustel teemadel (tähtpäevalised, põllumajanduslikud jt.) viletsale paberile halvasti trükitud lühiloengud, mille sisu oli ettelugejale sageli tundmatu ala. Need olid lektorite koostatud ja paljundatuna saadeti koolidesse. Üldiselt kuulati kannatlikult, noored ootasid tihti ka väljas või tulidki teadlikult hiljem kohale. Ta mäletab, et kord Vaol kandis ta viletsa valgustusega saalis käsu korras ette üht põllumajanduslikku õpetust. Teema ja kuulajaskond oli võõras ning kiirustas ebamugavast olukorrast pääsema. Koduteel ütles talle kolleegist kaaslane Niina, et ta õpetanud 15 meetriseid kompostihunnikuid tegema. Sellega, et koma kahe numbri vahel kustunud oli, ta ennast välja vabandada muidugi ei saanud, aga keegi kuulajaist ei reageerinud, järelikult kas ei kuulatudki või peeti seda üheks järjekordseks uudseks katsetuseks, mida ei peagi tõsiselt võtma. (Rundu, 2004)

Ebameeldivate kohustuste hulka kuulus ka riigilaenu obligatsioonide poolsunniviisiline pakkumine elanikele. Talle meenub, kuidas kord sellise külastuse puhul üks aleviku majaperemees neid direktor G. Runduga sinna „teatud kohta“ saatis ja ukse nende nina ees paukudes kinni lõi. (Rundu, 2004)

Õpetajad pidid abistama ka kolhoose nii näitliku agitatsiooni ja seinalehtede koostamisel kui ka põllutöös. Ühel sügisel kaevas nende õpetajate pere täies koosseisus mõisatagusel põllul lumekorraldalt välja loomadele kasvatatud söödajuurikaid. Kord vihmasel sügisel aitasid nad lõigatud vilja rõukudesse panna, hargitäiest nirises vett kaela. Oma õpilastega käis ta kevadtalvel metsas pehmeid kuusekasvusi lehmadele vitamiinseks haljassöödaks korjamas, sest loomasöödaga oli kolhoosis raskusi, loomi nõrkes. (Rundu, 2004)

Palju aega kulus mitmesuguste õppevahendite (tabelid, skeemid) tegemisele, tekstide ja jaotusmaterjalide koostamisele ning käsitsi või kopeerpaberi abil paljundamisele (etteütluste, kontrolltööde, jaotusmaterjalide ja tööjuhendite tekstid). Tal on säilinud mapitäied pilte (papile kleebitud väljalõiked vanadest ajakirjadest, piltpostkaardid; osa koos tööjuhenditega) loovtööde tegemiseks, aga ka keeletundides kasutamiseks. Üheks suureks probleemiks oli hea kriidi defitsiit. Ka tahvlid olid viletsad. Märk lapp ühes, kriiditükk teises käes, märjale kohale

hakkas kriit paremini peale, sellega pidi õpetaja või õpilane tahvlile kirjutades võitlema. (Rundu, 2004)

Ainealase enesetäienduse raames tuli anda ka nn lahtisi tunde, näiteks oma kooli keeleõpetajate või teatud piirkonna koolide sama eriala õpetajate töökogemuste ja meetoodiliste tövõtete tundmaõppimiseks, millele järgnes arutelu, töökogemuslik ettekanne jms. Mingil perioodil kuulusid nad ühte aineringi Peetri, Sargvere, Koigi ja Imavere kooli emakeeleõpetajatega ning toimusid vastastikused, ennast igati õigustavad külaskäigud, sest teistelt on alati midagi õppida, nii kordaminekutest kui ka vigadest. (Rundu, 2004)

3.4.5. Ringijuht

Koolis tegutsesid mitmesugused isetegevusringid. Kirjandusring, mida Juta juhendas, alustas tegevust 1954. aastal. Korraldati kirjandushommikuid, muinasjutuõhtuid, omaloominguvõistlusi, kohtumisi kirjanikega, samuti mängiti erinevad kirjandusteemalisi mänge, mis arendasid lapsi kirjanduse vallas. 1960. aastatel koostati kirjandus- ja kunstiringi ühistööna almanahhid „Algaja sulega“ (maisinkirjas, kõva köide). Esimese lastekirjanikuna tuli külla Holger Pukk. Edaspidi tutvuti veel väga paljude kirjanikega, nagu J. Rannap, I. Lember, E. Raud, E. Niit, H. Jõgisalu, D. Kareva, V. Luik, J. Tuulik jt. Kõik need kohtumised olid meeldejäävad nii õpilastele kui ka õpetajatele. (Rundu, 2004)

Kirjandusringis on osalenud järgmised õpilased: Hele Jalakas, Anu Endi, Eha Pommer, Ulvi Jääger, Janika Toomingas, Sirje Varris, Ain Karu, Urmas Jalakas, Tarmo Aava, Riin Olonen, Silvi Tammjärv, Heli Pard, Heidi Rätsep, Ene Künnapuu, Katrin Mand, Liina Jätsa, Marika Aas jt. (Rundu, 2014)

Need on ainult mõned õpilased, kes Juta käe all õppisid. Aastate jooksul oli palju andekaid õpilasi, kes saavutasid häid kohti maakonna olümpiaadidel ja võistlustel. (Rundu, 2014)

Lisaks võistlustele ning loometööle korraldati ka mitmeid väljasõite, kus käisid enamasti ikka kirjanduse ringi liikmed. Mitu korda käidi ekskursioonil Vargamäel ning Palamusel. Külastati kirjanik Juhan Liivi ja Anna Haava kodupaika, samuti A.H. Tammsaare vanemate kodupaika ning käidi kuulsatel Assamalla väljadel, kus pajatati lugusid Kalevipojast. Külastati Juuru kirikut, Mahtrat ja Suure-Jaanit (Joonis 5). Reisiti nii jalgratta kui ka bussiga. Alguses matkati

kindlasti ratastega. Edaspidi, kui saadi väljasõitude jaoks raha, käidi bussiga. Ühe ekskursiooni marsruut oli näiteks Koeru – Väike-Maarja – Koonu – Aburi – Assamalla – Lasila – Jõepere – Neeruti mäed – Kadrina – Rakvere – Assamalla – Väike-Maarja – Koeru, kokku oli 205 km. (Rundu, 2014)

Joonis 5. Jalgrattamatk Vargamäele (Erakogust, 1956)

1975. aastast on ta osalenud Eesti Raamatusõprade Ühingu kohaliku organisatsiooni töös Koeru raamatukogu juures ning koolis töötamise ajal juhendas RÜ Paide osakonna Koeru keskkooli algorganisatsiooni. Raamatusõprade ühingu liikmetel oli raamatupilet ja maksti n-ö liikmemaksu. 1989. a organiseeriti see ümber Koeru raamatuklubiks „Vaimuvalgus“, mille liige on ta käesoleva ajani. (Rundu, 2004)

Suvevaheaegadel juhendas õpilaste töö- ja puhkelaagreid (TPL) Udeva (koos Õie Vahariga) ja Koeru sovhoosis (koos Salme Kasega). (Rundu, 2004)

3.5. Töö Väinjärve algkoolis

Väinjärve algkool oli kasvanud juba 5-klassiliseks ja sügisel pidi avatama ka 6. klass. Koolijuhataja Õie Vahar ja klassijuhataja Ülle Jääger pakkusid talle seal tööd eesti keele ja kirjanduse õpetajana. Tunde tuli anda kolmel päeval nädalas. Juta arvates ei jäänud tal seetõttu aega Koeru koolist lahkumise valu põdeda. Töö Väinjärve koolis, kus oli u 60 õpilast ja 4 õpetajat ning väiksem koormus, oli tema jaoks omamoodi väljakutse. Sinna kooli jäi ta järgneva kuueks aastaks (1992 – 1998), enne kui kool õpilaste vähenemise tõttu muudeti Väinjärve lasteaiaks-algkooliks nimetati (1998 – 2001) ning viidi üle Ervitale. See oli väike hubane kool, mis asus arhitektuuriliselt ilusa Väinjärve mõisahoone II korrusel, kus toimus

tavaline koolielu, ainult torni ei lubatud osaliselt purunenud astmete tõttu minna. (Rundu, 2004)

Need aastad andsid talle huvitavaid töökogemusi. Õpilaste arvu vähenemisega tuli tal esimest korda elus õpetada ka liitklassis (V – VI) ning anda ka ajaloo- ja geograafiatunde. Kuigi see nõudis temalt suuremat kodust ettevalmistust ja teadmiste täiendamist, oli see huvitav ja vaheldust pakkuv. (Rundu, 2004)

Sealgi oli kollektiiv tore ja kõikidel õpilastel isetegevuseks mitmesuguseid võimalusi. Õpetati näidendeid, korraldati kirjandushommikuid ja mitmesuguseid võistlusi, samuti käidi matkadel ja ekskursioonidel. Lauluõpetaja K. Stavel ja Ü. Jääger lavastasid isegi väikese muusikali. (Rundu, 2004)

4. FOLKLOORIALANE TEGEVUS

4.1. Folkloori kogumine

Folkloori kogumise, uurimise mõtteni viis teda Liidia Laidinen, tänu kellele ta õppis ka arvutikasutamise ära (Lisa 6) ning asus usinasti rahvaluulega tegelema ning on tänaseks sellega tihedalt seotud. Kui ta poleks hakanud õpetajaks, siis oleks ta pühendunud folkloorile. (Rundu, 2014)

Rahvaluulega tegelemine on andnud häid kogemusi, positiivseid elamusi ning võimalusi huvitavate inimestega kohtumiseks. Mitte kunagi pole tal igav olnud, kogu aeg on olnud huvitav, ta on saanud kohtuda Ingrid Rüütli, Arnold Haavasalu, Igor Tõnuristiga. Samuti on kõik folklooriüritused talle ainult meeldivaid elamusi pakkunud. (Rundu, 2014)

Materjali on ta kogunud erinevatest arhiividest: Eesti Rahvamuuseumist, Eesti Ajalooarhiivist, Järvamaa Muuseumist, Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudist/Eesti Keele Instituudist ning paljudest raamatukogudest: Järvamaa Keskraamatukogust, Eesti Rahvusraamatukogust ja veel paarist raamatukogust Tartus ja Tallinnas. (Rundu, 2014)

Juta on uurinud ja kirja pannud selliseid folkloorivaldkondi nagu rahvalaulud, mängud, tantsud, sõnamised, vanasõnad, rahvabotaanika, muinasjutud, tavad ja uskumused, lastelaulud. Tema raamatus „Kirjanduslooline Koeru“ on rohkesti rahvaluulematerjale. (Rundu, 2014)

Lisaks on ta alati aidanud üliõpilasi ja teisi inimesi, kes on vajanud folkloorialast abi. Üks neist oli Risto Järv, kes saatis talle ka tänukirja, mis on Jutal siiani alles. (Rundu, 2014)

4.2. Folklooriring

Folklooriuurimisring tegeleb Koeru kihelkonna rahvapärимuse uurimise, kogumise, säilitamise ja levitamisega. On koostatud rahvalaulude ja -juttude, lühivormide (vanasõnad, kõnekäänud, mõistatused), mängude, uskumuste ja kommete arvutitrukis kogumikke. (Rundu, 2014)

Folkloorikavade koostamisega tegelevad Anne Pindre ja Juta Rundu, vahel on ka teised oma panuse andnud. (Rundu, 2014)

Folklooriring on tegev olnud alates 1994. aastast. Juta on juhendanud folklooriuurimisringi Koeru Haridus- ja Kultuuriseltsi juures 1995. aastast. Kohaliku rahvapärimuse uurimise, kogumise, levitamise ja säilitamise mõtte algataja oli entusiastlik Liidia Laidinen, kes innustas ka sellele tööle ning ütles, et temast peab saama Koeru kihelkonna rahvuspärimuse uurija. Liidia Laidinen oli ka kohapeal esimeste folkloorikavade koostaja. Seda tööd on edukalt jätkanud Ü. Jääger, A. Pindre ja Juta. (Rundu, 2014)

Folklooriring on käinud mitmel erineval festivalil, millest üks on rahvusvaheline folkloorifestival „Baltica“, mis toimub Balti riikides (Eestis, Lätis, Leedus) igal aastal kordamööda ühes riigis ehk siis Eestis iga kolme aasta tagant (Joonis 6). Juta on osalenud nendest enamikul. (Rundu, 2014)

Joonis 6. Koeru folkloorirühm Võru folkfestivalil (Erakogust, 2010)

5. KOKKUPUUTED LUULETAJA KALJU LEPIKU JA TEMA PEREGA

Juta kuulis esimest korda Kalju Lepikust juba siis, kui ta kooli tööle tulles Anna Juurega vestles. Juta suhtles Kalju Lepiku emaga ning Koeru inimesed rääkisid temast. Eesti keele ja kirjanduse õpetajana puutus ta kokku Lepiku loominguga. Väike valimik luuletusi ajaleht Kodumaa lisas ilmus luulekogus „Sina oled kuusik ja mina lepik“. Tema luuletusi esitati ka kirjandushommikutel kirjandusringis. (Rundu, 2014)

5.1. Kohtumised Eestis

Kuna Kalju Lepik pages sõja ajal Rootsi, siis elas ta pikka aega seal koos oma perega, säilitades eestluse. Kalju Lepik armastas väga oma isamaad ning tahtis esimesel võimalusel Eestisse tulla. Esimest korda tuli tütar Aino Eestisse vanaemale külla koos oma kahe sõbrannaga 1988. aastal. Aino soovis näha kohti, millest isa oli jutustanud. Neid võtsid Koerus vastu õpilased Katrin Mand, Avo Treksler, Heidi Kerem ja Juta. Käidi Aruküla mõisas, kirikus, surnuaias ja vanaisa sünnikohal, vanaema juures ning ka Ulvi Jäägeri vanemate juures, samuti külastati ka poodi. Hiljem saatis Kalju Lepik kirja, milles tänas kooliõpilasi ja Jutat. Lähedased suhted Lepikutega püsivad tänaseni (Rundu, 2014)

2. aprillil 1990. aastal võeti Tallinna reisisadamas vastu Kalju Lepikut, eesti luuletajat ja Välismaise Eesti Kirjanike Liidu esimeest, kes saabus kodumaale koos abikaasa Asta Lepikuga esimest korda pärast suurt sõda. Koerusse Kalju ema ja õe Leegi juurde jõudsid Lepikud 6. aprillil. Koos käidi vanades armastes paikades ja meenutati möödunud aegu. (Rundu, 2004).

Esimest korda kohtus Juta Kalju Lepikuga Koeru kultuurimajas, kuhu olid kogunenud kirjandusklubi, aleviku ja ümbruskonna rahvas. Inimesi oli kohale tulnud ka Rakkest, Paidest ja isegi Tartust. Koos jälgiti luuleteatri Varius etendust „Umbesed tõed“, mis kajastas luuletaja elu nii luules kui proosavormis, kodumaal ja võõrsil. Pärast etendust pöördus Kalju Lepik saalis istujate poole. Hiljem jätkus vestlus raamatukogus kohvilauas koos „Tallinnfilmi“ võttegrupi inimestega, kes tegid filmi Kalju Lepikust. (Rundu, 2004)

Joonis 7. Juta koos Reeda ja Astaga Lepikute korteris Stockholmis (Erakogust, 2005)

19. oktoobril 1995 toimus Kalju Lepiku 75. sünnipäevale pühendatud kirjandusõhtu, kus ka Juta osales ning istus Kalju Lepiku kõrval. (Rundu, 2014)

5.2. Külaskäigud Rootsi

Juta külastas Lepikuid esimest korda 1999. aasta märtsis. (Lisa 7) Asta tuli talle laevale vastu. Istuti köögilaua ääres ja räägiti palju erinevaid jutte. Esimesel päeval esines Juta oma kõnega Stockholmis Eesti Majas, kus ta rääkis Kalju vanaisast Mihkel Leppikust, Vaali Vabariigist, Järvamaast ning Koeru rahvapärimusest. Ta kõne võeti hästi vastu. Lisaks käisid Asta ja Juta esimesel seal oleku päeval kuulamas ka ooperit „Capriccio“. Teisel päeval külastas Juta koos Kaljuga Vaasa muuseumit. Juta tegi ka pilti suurtest kividest, mida Rootsis palju oli, talle meeldisid need väga. Kalju viis Juta ka raamatukauplusesse ning saatis ta laeva peale. Jutale on see kõik väga meelde jäänud ning ta oli sellest vaimustuses. (Rundu, 2014)

Koos Reet Aule ja Tiit Kaldaga külastas ta Lepikute peret augustis 2005 (Joonis 7). Kalju Lepiku koduarhiivi materjalide põhjal koostasid nad stendi Kalju Lepiku elust ja loomingust. See asub mõisamajas. (Rundu, 2014)

Kohtumised Kalju Lepikuga on pakkunud Jutale positiivseid elamusi. Teda üllatas kuulsa kirjaniku lihtsus. Ta meenutas luuletaja sõnu: „Ühelgi inimesel pole õigust ennast teistest paremaks pidada.“ (Rundu, 2014)

5.3. Luulevõistlused

Alates 2003. aastast toimuvad Kalju Lepiku luulevõistlused, mille eesmärgiks on virgutada luulehuvi, väärtustada meie kaunist emakeelt ning tähistada Kalju Lepiku sünnipäeva. Kalju Lepiku luulevõistlusel on osalenud nii Järvamaa kui ka ülejäänud maakondade lapsed, samuti meie oma kooli omad. Võistelda saavad igas vanuses inimesed, kes esitavad enda kirjutatud trükis ilmumata loomingut. Igal aastal avaldatakse ka luuletuste vihik, kuhu kuulub iga võistleja üks luuletus. (Rundu, 2014)

Luulevõistlust hindab žürii. Sinna kuulub tavaliselt mõni tuntud kirjanik, Asta Lepik, emakeeleõpetajad jt. Juta on olnud algusest peale luulevõistluse korraldamistoimkonnas. (Rundu, 2014)

6. LOOMING

Juta on kirjutanud kolm raamatut „Kalju Lepik ja Koeru“, „Kirjanduslooline Koeru“ ja „Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele“.

Esimese raamatu „Kalju Lepik ja Koeru“ kirjutas Juta 2000. aastal Kalju Lepiku 80. juubeliks. See räägib Kalju Lepiku elust ja sisaldab tema loomingut. (Rundu, 2000)

Teise raamatu „Kirjanduslooline Koeru“ kirjutamise mõtte pakkus välja Liidia Laidinen, kuna Juta oli Koeru kirjanduslugu varem uurinud. See sisaldab Koeru kihelkonna kirjanduslugu ning koosneb kahest osast: esimese osa moodustab rahvapärimus, teine osa annab ülevaate Koerus elanud või Koeruga seotud kirjarahvast 18. sajandist kuni kaasajani. (Rundu, 2004)

Kolmas raamat „Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele“ paluti kirjutada Roopi Hallimäe 100. sünniaastapäevaks. Akadeemik Jaan Heinasto oli uurinud neid kirju põhjalikumalt ning pakkus, et nendest võiks teha raamatu, mida Juta tegigi. See sisaldab kirju, mille kunagi õpetaja Roopi Hallimäe kirjutas oma õpilastele, seal on tunnikirjeldusi, õpetusi ja häid soove edaspidiseks. Kirjad olid erilised just selle poolest, et need ei sisaldanud kaasaja ideoloogiat, n-ö kommunismi propagandat. (Rundu, 2014)

Raamatute kirjutamine on andnud Jutale palju erinevaid häid kogemusi. Näiteks sai ta oma käega katsuda erinevaid vanu käsikirju ja oma teadmisi teistega jagada. Tema arvates on selle juures olulisim, et kogu aeg oli võimalus midagi uut juurde õppida. See oli väga arendav ja huvitav. Tänu sellele läks ta arvutikursustele. Ta tõdes, et kui ta ei oleks hakanud eesti keele ja kirjanduse õpetajaks, siis oleks läinud hoopis rahvaluulet õppima, sest see on tema jaoks väga südamelähedane. (Rundu, 2014)

Samuti sai ta kohtuda erinevate inimestega, näiteks Kalju Lepiku, Eldur Niidu, Arnold Haavasalu, Ingrid Rüütli ning Igor Tõnuristiga. Materjali kogudes koges ta, et inimesed ei armasta ära märkida kuupäevi, millal üks või teine asi üles on kirjutatud. (Rundu, 2014)

Juta soovib kirjutada raamatuid eelkõige neil, kellele meeldib kirjutada ning kel on teema, mille vastu nad sügavat huvi tunnevad. Tema arvates võiks kirjutada oma isa-ema või vanavanemate sünnikohast. (Rundu, 2014)

7. LAPSED JA LAPSELAPSED

7.1. Lapsed

Vanem poeg Andres on sündinud 1. aprillil 1960 (Joonis 8). Lõpetas Koeru keskkooli hõbemedaliga (tunnistusel ainult üks neli). Ta oli üsna tubli õpilane, saavutas palju häid kohti geograafia olümpiaadidel, on võitnud ka palju auhindu ning viktoriine. Kuigi ta oli hea õpilane, ei teadnud ta, kuhu edasi õppima minna. Teda huvitas ajalugu, kuid seda ta kahjuks õppima ei saanud minna. Ta õppis ning lõpetas Tallinna Pedagoogilise Instituudi matemaatika ning füüsika erialal. Esimene töökoht oli Aravete keskkoolis. Edasi läks ta Tallinna Diplomaatide kooli, mille lõpetas kaugõppe teel. Algul sai välisministeeriumi sekretäriks ning siis töötas seal, hiljem asus tööle diplomaadina. Esimesena oli diplomaadi koht Austrias Viinis, veel ei olnud suursaadik vaid diplomaat. Teisena oli diplomaat Hispaanias Madridis, kus anti ülesandeks moodustada Eesti saatkond). Vahepeal pidi olema Eestis ning siis läks juba suursaadikuna Hispaaniasse, Madridi. Vahepeal tuli jälle Eestisse ning nüüd on Portugalis Lissabonis Eesti suursaadik. (Rundu, 2014)

Joonis 8. Andres ja Riho väiksena (Erakogust)

Teine poeg Riho on sündinud 22. detsembril 1964. (Lisa 4) Lõpetas samuti Koeru keskkooli, polnud nii hea peaga kui vend. Üritas pääseda kõrgkooli, kuid see ei õnnestunud, siis otsustas minna sõjaväkke. Armees teenis ta kolm aastat, see oli tema jaoks väga raske aeg, sest ta ei saanud kordagi kodus käia ning seal polnud peale tema ühtegi teist eestlast. Sõjaväest sai ta välja novembrikuus ning kahjuks polnud sel ajal võimalust kuskile kõrgkooli minna ning sellepärast jäi ta ka keskharidusega. Ta oli väga hea autojuht ja sellepärast oligi ta algul autojuhiks Jüri Ilvesele ning hiljem oli bussijuht. Hetkel töötab ta Tallinnas Ühispanga rahaauto bussijuhina. (Rundu, 2014)

7.2. Lapselapsed

Andresel on kolm poega. Neist vanim Kaarel on 30-aastane ning töötab Mustamäe Saksa gümnaasiumis õppealajuhatajana. On lõpetanud Tallinna Ülikooli Pedagoogilise Instituudi psühholoogia ja haridusjuhtimise erialal. Keskmine poeg Kalev on 28-aastane ning on lõpetanud Tallinna Ülikooli saksa keele ja kultuuri erialal, magistrikraad on haridusejuhtimises. Kalev tegeleb töökohtade kõrvalt ka muusikaga (oma bänd, dj). (Joonis 9) Noorim poeg on Oskar-Joonas, kes on 12-aastane, on õppinud vaheldumisi erinevates koolides Eestis, Hispaanias ning hetkel õpib Portugalis Saksa gümnaasiumis. Tegeleb ka veel vahetusõpilaste õpetamise ning majutamisega. (Rundu, 2014)

Joonis 9. Juta lastelastega (Erakogust, 2001)

Rihol on üks tütar, kelle nimi on Annika. Ta on 20-aastane. Lõpetas Kose gümnaasiumis põhikooli ning nüüd õpib sisekujundajaks. (Rundu, 2014)

8. KAASTEELISTE MEENUTUSED

Selles peatükis iseloomustavad Juta Rundut tema lähedased, endised kolleegid ja õpilased. Küsitlesin Annika Rundut, Andres Rundut, Oskar Joonas Rundut, Reet Aulet, Ülle Jäägerit, Sirje Varrist, Anne Pindret ja Herbert Lasti. (Rundu. A., 2015; Rundu. An., 2015; Rundu, O.J., 2015; Aule, R., 2015; Jääger. Ü., 2015; Varris, S., 2014; Pindre, A., 2014; Last. H., 2015)

8.1. Lähedased

Annika Rundu, Juta lapselaps, on öelnud, et tema jaoks on ta hea vanaema, sest on teda alati hoidnud ja toetanud. Lisaks on ta aidanud Annikat eesti keele ja kirjanduse õppimisel.

Annika hindab vanaema kanthalikkust, oskust õpetada, kirjeldada sündmusi/juhtumeid ja kuulata, seiklushimu, suurt huvi Koeru vastu, tähelepanelikkust lastelaste suhtes, heasüdamlikkust, täpsust, laia silmaringi, ausust, sihikindlust, mitmekülgsust, sõbralikkust, sportlikkust, optimistlikku ellusuhtumist. Kõigi nende omadustega on Juta Annikale eeskujuks.

Annika jaoks oli kõige tähtsam sündmus koos vanaemaga esimesse klassi astumine, kus ta lapselapse kõrval viibis. Olulised on olnud ka sünnipäevad. Annika arvab, et kõik vanaemaga koos veedetud hetked on tähtsad, eriti veel nüüd, kui ta nii kõrges eas on.

Andres Rundu, Juta vanem poeg, meenutab, milline on Juta olnud emana. „Emana püüdis ta meid vennaga kasvatada paljuski oma isikliku eeskuju, mitte niivõrd keeldude ja käskudega. Aitas kaasa meie enesearendamisele, vajadusel suunates ja soovitades. Muretses, kui olime võistluste vms tõttu nooremas eas pikemalt kodust ära, kuid ei näidanud seda välja. Elas kaasa oma laste saavutustele ning jagas edu puhul tunnustust. Pakkus alati oma abi, kui tundis, et seda on vaja. Õpetas hoolima lähedastest inimestest.“

Juta on aidanud Andrest oma pika elu jooksul paljudes erinevates valdkondades ning tasanditel. Näitena toob Andres järgmise loo. „Esimesena meenub koolipõlvest, et osalesin

erinevatel olümpiaadidel ja teadmiste võistlustel. Sel ajal veel arvutiga guugeldamise või andmebaasidest vastuste otsimise võimalust ei olnud ning siis otsisime üheskoos raamatutest, mis meil kodus olid või raamatukogudest. Kahtlemata ei olnud võimalused Tartu või Tallinna raamatukogude kasutajatega võrdsed, aga auhinnalisi kohti õnnestus võita.“

Lisaks nimetab ta veel ka seda, et ema aitas tal leida logistilisi võimalusi, kui oli tarvis teise Eesti otsa reisida mingil üritusel osalemiseks. Samuti olid ema hoidised suureks toeks ta üliõpilasaastatel. Hiljem oli Juta abiks lastelaste hoidmisel ning neile eesti keele põhitõdede meenutamisel. Juta kogemustest oli kasu tal õpetajakarjääri alguses.

Andres hindab oma ema juures armastust kodukoha vastu Koeru kooli tõelise patrioodina, õpetajana õiglast hindamist ning võrdset suhtumist õpilastesse, inimesena põhjalikkust ja järjekindlust, enesetäiendamise ja teadmiste juurde hankimisvajadust, head suhtlusoskust.

Andrese kirjutab, milles ema talle eeskujuks on olnud: „Olen temalt õppinud empaatiavõime tähtsust. Kindlasti viisaka ja lugupidava käitumise olen saanud kodust. Noorena püüdsin olla sama järjekindel ja sõnapidaja nagu tema. Kui ta on mingi eesmärgi püstitanud, siis püüdleb vaatamata takistustele selle poole. Kindlasti olen imetlenud tema armastust oma kodukoha ja pere vastu. Õpetajana püüdlesin ma selle poole, et olla õpilaste poolt sama hinnatud, kui oli minu ema oma õpilaste hulgas.“

„Ta on üldiselt rahulik inimene. Oskab iseenda üle nalja visata ja naerda. Ta on suure empaatiavõimega ning visa ja sihikindel. Kui midagi ei õnnestu, ei löö kohe käega, vaid proovib veel. Ta on hea suhtleja ning omab suurt tuttavate ja sõprade ringi. Ei halvusta reeglina kedagi ning on kriitika tegemisel konstruktiivne. Kui tunneb, et talle on siiski ülekohut tehtud, astub enda kaitseks ise välja. Oskab teisi kuulata, ei suru oma arvamust peale. Ta on abivalmis ning vastutulelik.“

Lapsepõlvest meenuvad ühised vanavanemate külastused ja nende juures praeguses mõistes talutööde põhialuste tundma õppimine, ühine ettevalmistustöö teadmistevõistluseks. Hiljem käisid nad koos suusatamas ja ka rattaga sõitmas. Peresiseste sündmuste ja tähtpäevade tähistamine ei läinud tal kunagi meelest. Hilisemast perioodist on Andresel hea meel selle üle, et emal õnnestus külas käia neil nii Austrias, Hispaanias kui ka Portugalis, kus ta töö tõttu

pidid perega mõned aastad viibima. Kuna nõukogude ajal selline reisimisvõimalus puudus, siis oli emal vähemalt pensionieas võimalik maailma näha.

Oskar Joonas Rundu, Juta lapselaps, on kirjeldanud Jutat kui väga toredat vanaema, kes on muretsev ja hoolitsev ning temaga on olnud lõbus koos aega veeta.

Juta on Oskar Joonast aidanud eesti keele kodutööde tegemisel, selgitades reegleid jms. On õpetanud talle mitmeid mängu, mida vanaema noorpõlves mängiti. Samuti on vanaema talle mõistatusi ja anekdoote õpetanud.

Juta on Oskar Joonasele eeskujuks. Talle meeldib vanaema sihikindlus ükskõik mille saavutamiseks. Oskar Joonas on iseloomustanud oma vanaema ühe väga täpse lausega: „Ta on nagu puu, mis ei saa välgult tabatud iial, ta ei lase pisiasjadel ennast segada.“

Oskar Joonas (Joonis 10) on saanud vanaemaga koos olla enamasti suvevaheaegadel. Nad on käinud paljudes huvitavates ajaloolistes kohtades, nagu Kilplaste külas, mõisakoolide turil, Emumäel jne. Nad suhtlevad omavahel enamasti telefoni teel ja varem ka Skype'is, sest praegu elab Oskar Joonas Portugalis.

Joonis 10. Juta Emumäe vaatetornis Oskar-Joonasega (Erakogust, 2013)

8.2. Kolleegid, endised õpilased ja koostööd teinud inimesed

Reet Aule, Koeru keskkooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja, on olnud Juta kolleeg, kes on ühtlasi ka ta hea sõber, kellega on nad suhelnud ja koostööd teinud ka pärast Juta pensionile jäämist. Samuti osalevad mõlemad raamatuklubi Vaimuvalgus töös.

Reet hindab Jutas ta põhjalikkust, uudishimulikkust, töökust, järjekindlust, abivalmidust, mõistvust ning head huumorimeelt.

„Juta on tõeline Koeru patrioot. Tänapäeval osaleb ta olulisematel valla üritustel, tunneb huvi kodukohas toimuva vastu ja mureseb kooli tuleviku pärast. Aruküla mõisahoonega on tal eriline side, sest seal algas tema töö Koerus. Veel hiljuti oli ta projekt „Unustatud mõisad“ raames asjatundlik ja pühendunud giid. Ta on olnud osaline folkloorirühma esinemiskavade koostamisel, uurides ja kogudes sobivat materjali muuseumides. Suurim teene on kolm kultuuriloolist raamatut.“ Nii iseloomustab Reet Juta Rundu panust Koeru vallale.

„Meenub, kui suure õhina ja mõnuga me Kalju Lepiku luuletusi lugesime ja sobivad värsiridu kooli tunnistusele hinnete asemele otsisime, nii et ei pannud tähele kui kell juba öötunde tiksus.“

„Meenub, kui põhjalikult Juta tunde ette valmistas, kui ta Väinjärve algkoolis lisaks emakeelele teisi aineid pidi õpetama.“

„Unustamatu oli ka meie ühine reis Stockholmi Asta Lepiku juurde. Nädala jooksul kogusime materjali Kalju Lepiku koduarhiivist luuletaja elu ja loomingut tutvustava stendi jaoks.“ Samuti on olnud meeldejäädavad Juta põhjalikud ettekanded raamatuklubi üritustel.

Ülle Jääger, Koeru keskkooli praegune huvijuht, on olnud Juta õpilane Koeru keskkoolis 6.-11. klassini, hiljem ka kolleeg Väinjärve algkoolis. Lisaks on nad teinud koostööd Koeru Haridus- ja Kultuuriseltsis.

Ülle hindab Jutas tema järjekindlust kõiges ning põhjalikkust. „Kui ta võtab endale ühe teema, et seda uurida ja seda trükisena välja anda, siis teeb ta seda väga põhjalikult.“ Lisaks sellele imetleb ta Juta tahet omandada uut ja õppida. „Ta on olnud väga tubli õpilane ning on

viinud ennast IT-maailmaga kurssi ja on õppinud järjekindlalt arvutit kasutama. Kui on midagi uut, siis ta on valmis selle omandama.“

Ülle kirjeldab Jutat ääretult tagasihoidliku inimesena, kes oma isiksusega mitte kellelegi peale ei suru. „Ta püüab alati jääda märkamatuks, tagaplaanile, kuigi ta on tegelikult sisemiselt väga rikas, tark inimene, aga ta ei eksponeeri ennast.“

Ülle arvates on Juta Rundu panus Koeru vallale hindamatu. „Kõik need trükised, mis ta on koostanud, selleks materjali kogunud, uurinud – see jääb ju kõik ajaloona järgmistele põlvkondadele. Ta on töötanud tunde muuseumide arhiivides ja toonud sealt välja materjale, mis on seotud Koeru valla ajalooga. Juta panus ongi vahest see, et ta on oma aega panustanud sellele, et tuua tänastele vallaelanikele arhiividest välja materjale, millega muidu keegi polekski tutvunud.“ Juta on koostanud nendest materjalidest ka kõik Koeru folkloorirühmade kavad. „Koeru folkloorirühm on üldse maakonnas ainuke juba aastaid ja enne seda Järvamaal eriti ei olnudki folkloorirühmi.“ Lisaks ütleb Ülle, et õpetajana Koeru koolis on ta andnud inimestele võimaluse omandada oma emakeele õigekirja ja kirjandusklassikat.

Ülle ütleb: „Koeru vald on väga palju võitnud, et siin vallas on selline inimene nagu Juta Rundu.“

Ülle on käinud Jutaga Rootsis Haridus- ja Kultuuriseltsi sõpradel Bollnäsi ABF-il külas. Reisist on tal seoses Jutaga huvitavaid mälestusi.

Üllele meenub järgmine seik: „Juta hakkas esimest korda sõitma oma vanema poja Andrese juurde Hispaaniasse, kus ta oli Eesti suursaadik. Ma mäletan väga seda, kuidas Juta tegelikult sisemuses muretses, et kuidas tema inglise keelt mitte oskava inimesena suudab kuskil Euroopas ühest lennukist teise ümber istuda ja siis õigesse kohta õigeks ajaks jõuda. Ta oli siis juba 70-aastane, aga ta tegi selle reisi ära ja väga edukalt ning tuli õnnelikuna tagasi.“ Juta järjekindlust ja õpihimu hinnates lisab Ülle: „Teine 70-aastane inimene oleks öelnud, et tema pärast jäägu see reis reisimata.“

Sirje Varris oli Juta õpilane 9. ja 10. klassis ning kuulus põhikoolis kirjandusringi.

Ta mäletab, et õpetaja Rundu oli oma ainele väga pühendunud. „Ta püüdis teemat ka meie jaoks huvitavaks teha. Minule tema tunnid meeldisid.“ Sirje teab veel, et juba tollal tegeles ta kodu-uurimisega ja see huvi on säilinud tänaseni.

Üks eredaim mälestus seoses õpetaja Runduga on Sirjel kirjandusringi ekskursioon Palamusele, kus tutvuti Tootsi-lugude sündimisega.

Kokkuvõtteks ütleb ta: „Juta Rundu on alati olnud pühendunud ja austust vääriv pedagoog selle sõna kõige paremas tähenduses.“

Anne Pindre, Koeru Kultuurimaja üks ringijuhtidest, Koeru Haridus- ja Kultuuriseltsi folkloorirühma juhendaja ja raamatuklubi Vaimuvalgus liige, on osalenud koos Jutaga Koeru folkloorirühmas alates 1995. aastast rahvusvahelisel folkloorifestivalil Baltica, kus Juta on olnud üks olulisi võtmeisikuid festivalikavade koostamisel. „Just tema on kogunud kogu olemasoleva materjali Koeru kihelkonna pärimuskultuurist (regilaulud, tantsud, laulumängud, legendid, perepärimused, traditsioonid, uskumused, kalendritähtpäevad jne.“ Anne on kasutanud Juta kogutud pärimuskultuurimaterjale Rakke valla Lahu algkoolis muusikaõpetajana töötades ja folkloorikavasid koostades ning kalendritähtpäevi tähistades.

„Raamatuklubis Vaimuvalgus on Juta jagatud lugemiselamused, kirjanduslikud uurimused, elulooväljaanded Roopi Hallimäest, Kalju Lepikust, luuletunnid, arutelud väga sisukad, humoorikad ja põhjalikult ette valmistatud.“

Anne hindab Jutas eelkõige tema põhjalikkust, konstruktiivsust, suurt abivalmidust, kohusetunnet, siirast huvi ning pühendumust, inimlikkust, väga suurt tolerantsust, äärmiselt mõistvat suhtumist kõigisse ja kõigesse, tagasihoidlikkust.

„Juta Rundu on väga eriline inimene. Kui südamluk ja mõistev, austav ja äärmiselt viisakas suhe on Jutal noortesse inimestesse. Tema suudab panna neid ennast kuulama ja oma arvamusi respektierima. Kaasinimestesse suhtub ta alati märkimisväärselt viisakalt, kuulab alati ära, ei sekku liigselt, ei targuta ega ole irooniline. Kui sul on mure, siis usaldus on garanteeritud. Olen temalt palju õppinud ja oma elus ning töös alati meeles hoidnud.“

„Mitukümmend aastat oli ta maakonnas ja vabariigis tunnustatud eesti keele ja kirjanduse õpetaja, tõeline maa sool. Tema õpilased armastavad teda ja tema neid.“

Ka Anne arvates on tema raamatud „Kirjanduslooline Koeru“, „Kalju Lepik ja Koeru“ ja „Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele“ suureks panuseks Koeru vallale.

„Suur on tema osa Kalju Lepiku elu ja loomingu uurimisel, ettekandmisel, jäädvustamisel, kontaktide loomisel ja säilitamisel abikaasa Asta Lepiku ja nende tütre perega. Samuti ka Kalju Lepiku luulevõistluste korraldustoimkonna liikmena on suur osa ürituse õnnestumisest Juta habrastel õlgadel.“

Juta Rundu alustas Koeru keskkooli huvijuhi Liidia Laidineni eestvedamisel 1990. aastal Koeru kihelkonna pärimuskultuuri kogumist. Seda materjali on tema kodusel arvutis nüüd väga hulgaliselt. Ja südamesoov on anda välja ka raamat, kus kõik kogutu mustvalgel kirjas ja kaante vahel kõigile kasutamiseks. Lisaks on kõik tema pärimuskultuurialased artiklid ilmunud Koeru Kajas, Järva Teataja, Õpetajate Lehes.

„Juta armastab elu ja inimesi. Haridus- ja koolielus toimuv ei jäta teda kunagi külmaks, ta on kursis tänapäeva eluoluga, jälgib poliitikat ja kohalikus elus toimuvat ning arutleb neil teemadel väga läbimõeldult ja põhjalikult. Tema jaoks on olulised pereväärtused ja peretraditsioonid, tema lapsed ja nende pered.“

„Juta on sportlik ja vitaalne. Ei karda kaasaega ega tehnikarevolutsiooni – arvuti, Skype, meilimine jm kaasaegsesse tehnikasse puutuv on tema jaoks tuttavad ja olulised abilised.“

Juta hoiab ennast kursis kaasajas toimuvaga, tal on hea abimees Oskar, kes on tema kõige noorem lapselaps.

Mõned meeldejäävamad sündmused Annel seoses Jutaga. Esimene neist on selline: „Kohtusin Juta Runduga esimest korda 1983./1984. õppeaastal, kui Koeru keskkool korraldas Koeru Kultuurimajas kirjanduslikku karnevali. Kirjandusõpetaja ja klassijuhataja õpetaja Juta Rundu oli karnevaliks valinud tegelased raamatust „Väike nõi“, milles ise etendas nõi täd Rump-Pumpelit. No oli ikka värvikas kuju - meeldejääv!“

„Teine kogemus oli raamatuklubi Vaimuvalgus iga-aastaselt ekskursioonil, mis toimus Aegviidu maile. Koos ronisime vaatetorni tippu nii, et Jutal ei pilkunud silm kah. See oli vast 13-14 aastat tagasi. Oli üsna pikk minek ja paljud rohkem-rohkem kui poole nooremad kaasrändurid loobusid ülesminekust, aga Juta mitte.“

„Olen seda kogenud mitmelgi korral, et füüsiline vorm on tal ülimalt hea. Viimasel lumega talvel suusatas Juta iga päev mitu kilomeetrit.“

Herbert Last, endine Koeru keskkooli õppealajuhataja, endine õpetaja (aastatel 1977 – 1981 ja 1985 – 2005), raamatuklubi Vaimuvalgus aseesimees (aastatel 1979 – 1997), pensionärist kultuuriloolane ja raamatuklubi Vaimuvalgus liige, töötas koos Jutaga Koeru keskkoolis aastatel 1977 – 1992.

Juta on olnud aktiivne raamatuklubi Vaimuvalgus liige juba siis, kui Herbert aseesimees oli, ning on siiani. Koostöö Jutaga nii koolis kui ka raamatuklubis on olnud hea.

Herbert hindab Juta kohusetundlikkust, põhjalikkust, ausust ja täpsust.

Herbert ütles, et Juta on Koeru vallas hinnatud kodulooliste raamatute autor („Kirjanduslooline Koeru“, „Kalju Lepik ja Koeru“, „Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele“). Samuti maakonnas ja vabariigis on ta hinnatud kui kohaliku folkloori uurija ja nendest stsenaariumide koostaja („Linnud rahva meeles“ jt).

„Juta Rundu on sõnapidaja, tema peale võib alati kindlalt loota.“

„Ta on suure töö ära teinud Koeru valla ja kooli heaks, kuid on jäänud tagasihoidlikuks. Ta on üks väheseid Koeru kooli pedagooge, kes on saanud Järvamaa hariduse ja elutöö preemia, samuti elutöö preemia kultuurialal.“

Herbert mainib veel, et tema nimega tamm kasvab A. H. Tammsaare muuseumi Väljamäe all kultuurihiires.

Herbert ja Juta korraldasid koos palju kirjanikega kohtumisi, kus Juta Rundu valmistas õpilastega põimiku või tekstid kohtumiseks Ira Lemberi, Ellen Niidu, Viivi Luige jt kirjanikega. „Hea on kuulata tema huvipakkuvaid esinemisi raamatuklubis Vaimuvalgus. Viimati kuulsime Jutalt mõnusaid muistendeid ja pajatusi Ebavere mäel 21. juunil 2014. aastal.“

9. TUNNUSTUSED

Juta on oma töö eest pälvinud rohkesti tunnustust. Olulisemad nendest on nimetatud järgnevas loetelus:

- Pedagoogilise elutöö preemia – Esitas Paide Haridusosakond;
- 28.09.2000 Järvamaa aasta õpetaja 2000 – elutöö preemia;
- 2009 Järvamaa kultuuripreemia – elutöö preemia (Koeru kihelkonna rahvapärимuse uurija, koguja, säilitaja), hiljem seoses sellega 2010 puu istutamine Vargamäele;
- 21.02.2002 Koeru valla vapimärk – Koeru vallale esitatud teenete eest;
- 08.01.2010 Järvamaa kultuuripreemia – elutöö preemia (Koeru kihelkonna rahvapärимuse uurija, koguja, säilitaja);
- 2011 Järvamaa teenetemärk (Sisuka, tulemusliku ja järjepideva töö eest folkloori valdkonnas ning Koeru valla ajaloo uurimisel ja jäädvustamisel);
- 16.03.2011 Eesti Rahvuslik folkloorinõukogu ja CIOFF' i Eesti Rahvussektsooni õnnitlus 80. sünnipäeva puhul;
- 01.04.2011 Järvamaa teenetemärk (Koeru Haridus- ja Kultuuriseltsi juht ja folkloorirühma juhendaja);
- 21.04.2011 Tänu kiri Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskuselt 80. sünnipäeva puhul folklooriliikumise edendamise, hoidmise ja uurimise eest Koerus;
- 15.06.2013 Tänu kiri osalemise eest avatud seminaril „Puhmu küla ja tuntud isikud“;
- 16.03.2014 Tänu kiri Koeru kultuurirahvalt ja pensionäride seltsingult Kanarbik;
- 14.02.2015 Vaimuvalguse auliige – tunnuskiri teenete eest Koeru raamatuklubi ürituste läbiviimisel ja traditsioonide edasiandmisel.

Lisaks nendele on ta saanud veel palju tänukirju ja raamatuid oma tulemusliku töö eest.

KOKKUVÕTE

Juta Rundu on sündinud 16. märtsil 1931. aastal Gustav Karuksi ja Hilda-Kristine Karuksi teise lapsena. Juta elas koos vanemate ja õega Virumaal Vao vallas Kiltsi alevikus, kus möödus tema lapsepõlv ja noorus.

Juta omandas põhikoolihariduse Kiltsi põhikoolis, õppis ühe aasta Väike-Maarja keskkoolis ning jätkas õpinguid Tallinna Õpetajate Seminaris, kus ta omandas eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutse.

Pärast kooli lõpetamist suunati ta tööle Koeru keskkooli, kus ta töötas aastatel 1952 – 1992. Juba pensionärina töötas ta aastatel 1992 – 1998 õpetajana Väinjärve algkoolis.

Lisaks tundide andmisele juhendas kirjandus- ja raamatusõprade ringi ning oli tegev ka töö- ja puhkelaagris. Siiamaani osaleb ta Koeru Haridus- ja Kultuuriseltsi folklooriringis ning raamatuklubis Vaimuvalgus, kus ta nimetati veebruaris 2015 klubi auliikmeks.

Juta on kohtunud oma pika elu jooksul paljude huvitavate inimestega, kellest üks on luuletaja Kalju Lepik. Ta on käinud külas Kalju Lepikul ja tema perel ka Rootsis.

Juta on kirjutanud kolm raamatut: „Kalju Lepik ja Koeru“, „Kirjanduslooline Koeru“ ja „Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele“.

Juta Rundul on pojad Andres ja Riho ning lapselapsed Kaarel, Kalev, Oskar Joonas ja Annika.

Juta Rundut meenutanud inimesed hindavad tema põhjalikkust, sihikindlust, täpsust ja suurt armastust kodukoha Koeru vastu ning iseloomustavad teda kui tagasihoidlikku inimest, kes suhtub mõistvalt kõigisse ja kõigesse. Lähedased on eelkõige saanud tunda tema hoolivust ning abivalmidust. Kolleegid ja endised õpilased on saanud tunda tema ainesse pühendumust ning empaatiavõimet.

Oma viljaka töö eest on Jutat tunnustatud erinevate aukirjade, tänukirjade, tunnuskirjade ja märkidega. Kõige märkimisväärsim on temanimelise puu istutamine Vargamäele Järvamaa kultuurihiide.

Juta on andnud hindamatut panust kogu Koeru vallale nii õpetajana koolis, juhendajana ja osalejana folklooriringis kui ka kultuuriloolasena.

Täna küsitluslehtedele vastanud Annika Rundut, Andres Rundut, Oskar Joonas Rundut, Reet Aulet, Sirje Varrist, Anne Pindret ja Herbert Lasti ning intervjuus osalenud Juta Rundut ning Ülle Jäägrit.

Antud uurimistöö võiks olla aluseks Juta Rundust eluloolise raamatu kirjutamisel

KASUTATUD MATERJALID

- Aule, R., 2015. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.
- Jääger, Ü., 2015. Juta Rundu. Jürgensohn, J., helilindistus.
- Last, H., 2015. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.
- Pindre, A. 2014. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.
- Rundu, A. 2015. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.
- Rundu, J. 2004. Ise endast. Jürgensohn, J., käsikirjaline mälestus.
- Rundu, J. 2014. Juta Rundu elulugu. Jürgensohn, J., helilindistus.
- Rundu, J., 2000. Kalju Lepik ja Koeru. Võru: Võru Täht.
- Rundu, J., 2004. Kirjanduslooline Koeru. Võru: Võru Täht.
- Rundu, J., 2014. Õpetaja Roopi Hallimäe kirjad õpilastele. Ecoprint.
- Rundu, An., 2015. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.
- Rundu, O.J., 2015. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.
- Varris, S., 2014. Juta Rundu. Jürgensohn, J., intervjuu.

LISA 1. KÜSITLUSLEHT LÄHEDASTELE

Tere!

Olen 11. klassi õpilane Joanna Jürgensohn ja teen uurimistööd Juta Rundust ehk Sinu emast/vanaemast. Palun kirjuta vabas vormis. Lisan Sind abistavad küsimused.

Nimi:

1. Milline ta Sinu/Teie arust emana/vanaemana?
2. Kuidas ta Sind/Teid aidanud on?
3. Tähtsamad sündmused koos ema/vanaemaga.
4. Omadused, mida hindad/hindate oma emas/vanaemas?
5. Milles ta Sulle/Teile eeskujuks on?
6. Milline on ta iseloom?

Täna vastamast!

LISA 2. KÜSITLUSLEHT KOLLEEGIDELE JA ÕPILASTELE

Tere!

Olen 11. klassi õpilane Joanna Jürgensohn ja teen uurimistööd Juta Rundust. Palun vastata järgnevatele küsimustele.

Nimi:

1. Kuidas olete olnud seotud Juta Runduga?
2. Mida Te hindate Juta Rundus? (Milliseid omadusi)
3. Tooge välja mõned meelejäävamad sündmused/kohtumised/seigad seoses Juta Runduga.
4. Milline on olnud Juta Rundu panus Koeru vallale/koolile?
5. Mida sooviksite veel lisada?

Lisaks:

Tänan vastamast!

LISA 3. PILDID JUTA RUNDUST

Koeru keskkooli astununa (Erakogust, 1952)

Koeru Kultuurimajas raamatut esitlemas (Erakogust, 2000)

LISA 4. PILDID JUTA PEREST

Jüta abikaasa koos poegadega Koerus (Erakogust, 1966)

Jüta koos poegadega Toledos (Erakogust, 2000)

LISA 5. KOOLITUSE SEMUD JA SELVID TUNNISTUS

RAHVAKULTUURI
K E S K U S

TUNNISTUS

Nr 3984

Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus tunnistab, et

Juta Rundu

lõpetas kursuse
ELUKESTEV ÕPE: õppija ja õpetaja ühes isikus

Kursuse maht 48 tundi.

Direktori käskkiri nr. 65

14. detsember 2006.a

Direktor

Koolitusjuht

Juta Jõgi

Tallinn 2006

jätkub

A I N E T E L E H T

Kursusel ELUKESTEV ÕPE: õppija ja õpetaja ühes isikus, käsitletud teemad:

Murrangulised ajad rahvaste elus ja nende väljendus kunstis	Anu Allikvee
Vene valitsejate portreed Eesti kogudest Kadrioru lossis	Anu Allikvee
Elu jälgides ja alal hoides	Juta Jõgi
Põhiväärtus: ühiskond ja loodavad võimalused	Einar Laigna
Inimene saamise ja muutumise protsessis: dekaloo	Einar Laigna
Minu muusika	Einar Laigna
Idamaad: Hiina ja Jaapan – kasvatus ja kasvamine	Maria Tilk
Elitaarkasvatus kasvatuskultuuris	Maria Tilk
Väärtkangad keskaegses Euroopas	Tiina Puhkan
Karl Ristikivi kujunemislugu ja loomingu esimene periood	Herbert Last
Eesti kutselise teatri algus: Vanemuine, Estonia	Herbert Last
Õppimispsühholoogia põhitõdedest	Herbert Last
Katsetusi saviga sõbraks saada	Anne Erikson
Eestluse elujõud minevikus ja tänapäeval	Halliki Uibu
Eesti rahvuslus ja intelligentsi kujunemine	Halliki Uibu
Meie müütiline maailm	Halliki Uibu
Tervislikku kitsest	Urve Saar
Kodukandi mineviku jäädvustamise kroonika, selle vormistamine	Aino Lehtmet
Laimtants	Eve Kaldma
Ääsmäe raamatukogu ja semud, kroonika	Liia Kiibus
Venitusharjutusi päeva alustuseks	Liia Kiibus
Klaasimaal pildiraamis	Merike Teos
Kohtumine Kehtna valla haridus-ja kultuurinõunikuga	Rita Peussa
Kehtna valla tutvustus majanduse ja arenduse alalt	Jaak Vitsur
Kodulooline Raplamaa: külaelu läbi aegade ja tänapäeval	Taimi Rahu
Liivamaal Valtu seltsimajas	Saima Randjärv-Berlokko
Vesivõimlemine Valtu ujulas	Helle Kruus
Tutvumine Kehtna vallaga: Eidapere, Paluküla, Keava, Tarsi talu	Heik Past
Külanaljad Valtu seltsimajas	Helgi Sussi
Valtu raamatukogu kohalikus kultuurielus	Luule Bortnikova
Õpiringid, üks võimalus täiskasvanu õppijana	Ere Raag
Visuaalne kultuur: linnakultuuri visuaalne dokumenteerimine	Malle Antson
Pereõde kui tervishoiu võtmeisik: ideaal ja tegelikkus	Andra Õismaa
Tasakaal indiaani kultuuris ja selle saavutamise võimalusi	Vahur Kell
KUMU üldtutvustus ja näitused	
India rahvuskultuuri peegeldava paiga külastus: Tantuur	

Kursuse juhendaja: Juta Jõgi

LISA 6. ARVUTIKASUTAMISE OMANDAMISE TUNNISTUS

LISA 7. LEPIKUTE PEREGA KOHTUMAS

Juta Rootsis külas Lepikute köögis (Erakogust, 1999)

Juta külastamas Stockholmis Eesti Maja (Erakogust, 2000)